

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o osuszeniu bagien w powiatach łańcuckim i jarosławskim.

Wysoki Sejmie!

Począwszy od roku 1884 wnoszą gminy i obszary dworskie, położone w nizinie między Sanem, Wisłokiem i Mleczką, nie mniej też Wydział powiatowy jarosławski prawie corocznie liczne petycje do Wydziału krajowego o przeprowadzenie osuszenia gruntów, które z natury posiadają dobrą glebę, jednakże z powodu braku odpływu wody podlegają zabagnieniu. — Wskutek całego szeregu podobnych petycyj wniesionych w roku 1886 do Wysokiego Sejmu, które uchwały z d. 24. stycznia 1887 l. s. 254 przekazane zostały wraz przychylną opinią komisji gospodarstwa krajowego Wydziałowi krajowemu do załatwienia, zarządził Wydział krajowy (rozp. z dnia 22. lutego 1887. l. 7168) przeprowadzenie niwelacji całego zabagnionego terenu oraz sporządzenie projektu, które to czynności przygotowawcze uskutecznił inżynier biura melioracyjnego Jan Blauth z dwoma pomocnikami.

Podjęte następnie przez Wydział krajowy rokowania z Wysokiem c. k. Ministerstwem rolnictwa, które prawie dwa lata trwały, doprowadziły wreszcie do tego rezultatu, że co do projektu technicznego wymienionego inżyniera zapadła ostateczna decyzja Rządu reskryptem Wys. Ministerstwa rolnictwa z d. 21. stycznia 1892 l. 20375, tak iż sprawa może być uważaną za dojrzałą i Wysokiemu Sejmowi do powzięcia uchwały przedstawioną.

Wedle projektu technicznego inżyniera Blautha, który ma służyć za podstawę odnośnej ustawy krajowej, mają być wykonane:

a) w powiecie łańcuckim regulacja potoku Gorzyckiego wraz z trzema kanałami osuszającymi w gminach Rozbórz, Chałupki i Ujezna, tudzież trzema rowami, które mają uchwycić i odprowadzić wodę zaskórną występującą na załomie stoków kosztem 29.000 zł. a. w.

b) w powiecie jarosławskim główny kanał odwodniający Pełkiński wraz z sześcioma rowami osuszającymi (z Kruhelu, Woli buchowskiej, Nielipkowic, Wolki pełkińskiej i Pełkinia) i trzema rowami odcinającymi wodę zaskórną na granicy perymetra melioracyjnego kosztem 44.000 zł. a. w.

Nadto dla zwilżania łąk przyległych gdzie sporadycznie występuje na powierzchni gleby piasek namulony, lub torf, ma być w powyższych kanałach zbudowana odpowiednia ilość szluz i wpustów mianowicie:

a) w powiecie łańcuckim 11 szluz do piętrzenia wody i 6 wpustów,

b) w powiecie jarosławskim: 13 szluz i 4 wpusty razem kosztem 13.250 zł. a. w.

Ogółem tedy wynoszą koszta osuszenia	.	.	.	73.000 zł.
zwilżania	.	.	.	13.250 zł.
		razem	.	86.250 zł.

W projektownej melioracji interesowanych jest 5 gmin i obszarów dworskich powiatu łańcuckiego (Gorzyce, Jagiełła, Chałupki, Rozbórz i Ujezna), z obszarem 2.360 morgów, tudzież 8 gmin i obszarów dworskich w powiecie jarosławskim (Leżachów, Wola buchowska, Manasterz, Nielipkowice, Wola pełkińska, Wiązownica, Pełkinie z Kruhelem pełkińskim i Kruhel Pawłosiowski) z obszarem 5.960 morgów, razem 13 gmin i obszarów dworskich z powierzchnią gruntów interesowanych 8.320 morgów.

Gdy więc przeciętny koszt melioracji jednej morgi wynosi okragło 10 zł. 37 ct. a. w. a rentowność przedsiębiorstwa nie ulega żadnej wątpliwości, pozwalamy sobie przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosek na przeprowadzenie tej melioracji na podstawie ustawy z dnia 30. czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116 w drodze osobnej ustawy krajowej.

Ażeby zamierzone roboty wedle możności dokładnie i ekonomicznie przeprowadzić, proponujemy wykonanie takowych w drodze przedsiębiorstwa krajowego, wskutek czego udział kraju w kosztach w myśl §§. 4. i 6. powołanej ustawy wynosić będzie 40% czyli 34.500 zł. a. w., udział zaś państwowego funduszu melioracyjnego i stron interesowanych po 30% czyli po 25.875 zł. a. w. Ze względu na rozległą sieć kanałów, przy których przeważają roboty ziemne, wypada rozłożyć roboty na lat trzy tak, iż roczny datek kraju wynosić będzie 11.500 zł. a. w., roczny zaś datek państwa i stron interesowanych po 8.625 zł. a. w. Całkowity datek konkurencyjny z jednej morgi wynosić tedy będzie 3 zł. 11 ct. a. w., roczny zaś datek 1 zł. 4 ct. a. w.

Co do terminu rozpoczęcia robót zauważa Wydział krajowy, że gdy decyzja Wysokiego Ministerstwa rolnictwa nadeszła już po wydrukowaniu preliminarza krajowego na rok 1892, wskutek czego pierwsza rata zasiłku krajowego nie mogła być wstawioną do tego preliminarza, budowa może być rozpoczętą dopiero w r. 1893 i dla tego w §. 1. projektu ustawy zaproponowanym jest ten termin. Rok bieżący może być za to zużytkowanym do sprawdzenia okręgu konkurencyjnego i zawiązania spółki, tak ażeby po rozpoczęciu budowy datki konkurencyjne mogły wpływać punktualnie do funduszu budowy. Proponując Wysokiemu Sejmowi uznanie w mowie będącego przedsiębiorstwa za krajowe, Wydział krajowy sądzi, że z uwagi na stosunkowo nieznaczny rozmiar robót, tudzież niski datek konkurencyjny, strony interesowane powinny wyłącznie pokryć kosztą konserwacji po ukończeniu budowy bez dalszego przyczynienia się funduszu krajowego do tych kosztów. Z tego powodu pozwala sobie Wydział krajowy proponować Wysokiemu Sejmowi zamieszczenie w projekcie ustawy odmiennego od dotychczasowych postanowień przepisu co do pokrycia kosztów konserwacji (§. 7. projektu ustawy). Dając wyraz przekonaniu, że proponowana melioracja czyni zadość ogólnie odczutej potrzebie w okręgu jarosławskiego oddziału i c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego, który to oddział wykazuje największą liczbę członków z pomiędzy włościan i że ta melioracja pobudzi włościan do większego jeszcze zainteresowania się sprawą podniesienia rolnictwa,

Wydział krajowy wnosi:

*/. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony */. projekt ustawy o osuszeniu bagien w powiatach łańcuckim i jarosławskim.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim.

Lwów dnia 1. marca 1892.

Marszałek krajowy:

Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:

Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Projekt.

Ustawa

z dnia . . . . . o osuszeniu bagien w powiatach łańcuckim i jarosławskim.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

§. 1.

Osuszanie bagien w gminach i obszarach dworskich powiatu łańcuckiego i jarosławskiego: Gorzyce, Jagiełła, Chałupki, Rozbórz, Ujezna, Leżachów, Wola Buchowska, Manasterz, Nielipkowice, Wola pełkińska, Wiązownica, Pełkinie z Kruhelem pełkińskim i Kruhel pawłósiowski, ma być wykonane w ciągu lat trzech poczynszy od roku 1893, jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1891, preliminarzujący koszta robót na 86.250 zł. w. a.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu budowy.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminarzowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ust. z dnia 30. czerwca 1884 dz. ust. pań. Nr. 116. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze administracyjne oznaczyć się mającym resztą preliminarzowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. kraj. ust. wodnej z dnia 14. marca 1875 dz. ust. kraj. Nr. 38, według stosunku korzyści, których oczekiwać należy,

lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też o ile rozkład kosztów na tych podstawach nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Dla rozłożenia i ściągnięcia datków stron interesowanych w §. 3. pod *c* wymienionych, zawiązaną będzie przez Administrację państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do wyboru i liczby członków Wydziału tej spółki, określi statut przez władzę polityczną wydać się mający.

§. 5.

Zasiłki krajowe i państwowe oraz prestacje konkurencyjne, mają być uiszczone w czasie budowy w trzech równych ratach rocznych z góry.

§. 6.

Wykonanie robót oraz zarząd funduszu budowy obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i stronom interesowanym przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania rządowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 7.

Koszta utrzymania wykonanych robót ponosić mają członkowie spółki wodnej, według wskazanego w §. 3. pod *c* stosunku.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.